

Referat fra møte i Faglig brukerråd syn

Tid: 05.02.20, kl. 14.00 – 17.00

Sted: Radisson Blue Scandinavia Hotel, Holbergsgate 30, møterom Frogd

Deltakere: Trine Paus (Norsk NCL-forening), Grete Bruun (Norsk NCL-forening) Grete Bæverfjord (Norges Blindeforbund, foreldreutvalget), Espen Lahnstein (Norges Blindeforbund, NBF), Lena Gimse (Norges Blindeforbund Ungdom, NBFU), Marit Elin Eide, leder av Ledernetverk syn (regiondirektør i Statped midt), Eva Marie Hammervik (avdelingsleder Statped midt), Anne Lise Solstad (avdelingsleder Statped sørøst) og Stine Morbech (fagstab Statped sørøst).

Kopi: Sissel Sørensen Bye, Norges Blindeforbund (vara, NBF) og Sverre Fuglerud, Norges Blindeforbund (vara NBF) og Henning Knudsen, Norges Blindeforbunds ungdom (NBfU).

Referent: Stine Morbech

Randi Kvåle (Statped leder Læringsressurser og teknologiutvikling, SLoT Oslo) deltar under sakene 02 og 03.

Dagsorden

01/2020 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Godkjent. Statped minnet om at fristen for å melde saker fra brukerorganisasjonene, må overholdes. Det gir Statped mulighet til å forberede saksbehandlingen på en god måte og til å involvere de rette fagfolkene i behandlingen av sakene.

02/2020 Fagfornyelsen

Sak meldt av Grete Bæverfjord (se e-post 04.11.19). «Det er to bekymringer som er meldt til oss fra foreldre. Det ene er det med tida. Når skal nye læreplaner begynne å gjelde, og vil "alt" læremateriell byttes ut? Vil det i så fall bety forsinkelser for elevene, eller er dette noe det er mulig å få til? Det andre er signaler om mindre vekt på lærebøker og mer på andre læringsressurser, og en varslet overgang til mer visuelt stoff/figurer og bilder. Spørsmålet er hvordan Statped arbeider i forhold til Fagfornyelsen, hva dere vet om prosessen og det som kommer, og om dere har klart å få med hensynet til de synshemmede elevene inn i kabalen. Er det grunn til bekymring?».

Nye læreplaner skal tas i bruk trinnvis fra skolestart i 2020, og fagfornyelsen vil få konsekvenser for Statpeds brukergrupper. Statped orienterer om hvordan etaten arbeider for å ivareta synshemmede elever på best mulig måte.

Statped orienterte: Nye læreplaner for 1.–9. trinn og Vg1 blir innført august 2020. For 10. trinn og Vg2 blir de innført august 2021. For Vg3 blir de innført august 2022. Ny overordnet del av læreplanverket gjelder alle fag og gjennom hele opplæringsløpet, og trer i kraft samtidig som de nye læreplanene for fag i 2020.

Statped ser på fagfornyelsen som en positiv og nødvendig justering som åpner for flere muligheter enn begrensninger. Noe av det viktigste som følger av de nye planene, er nye måter å lære på. Sentrale begreper er dybdelæring, samhandling og utforskende læring. Det legges vekt på at refleksjon og kritisk tenkning foregår i en prosess, og det skal legges til rette for en mer elevaktiv tilnærming med mer fagovergripende tenkning og prosjektorientert arbeid.

Forlagene er nå i full gang med å produsere lærebøker for de nye læreplanene. Samtidig må vi være forberedt på at elevene framover skal jobbe mer digitalt. Statped møter mange kommuner og enkeltskoler som har lagt læreboka til side for lenge siden (eks. iPad- og Chromebook-skoler). Vi ser at synshemmede elever ofte møter særlige utfordringer knyttet til teknologien som tas i bruk. Statped bruker derfor tid på å drøfte mulige tilnærmingsmåter. Dette er et strukturert arbeid som er forankret i Statpeds ledelse. Et eksempel kan være arbeid med koding. For å kartlegge muligheter og utfordringer, har Statped nylig gjennomført to workshoper der vi jobbet med koding sammen med lærere og synshemmede elever.

Utdanningsdirektoratet har laget gode nettsider der det ligger mye veiledning, og det gjennomføres nå kompetanseheving ute i skolene (desentralisert kompetanseheving). Statped møter både PPT og Fylkesmannen der dette er tema, og Statped er bedt om å komme med innspill til opplæringsmodulene som Udir utarbeider. Statped deltar også på fagdager der forlagene orienterer om hvordan de jobber opp mot fagfornyelsen.

Statpeds avdeling for læringsressurser og teknologiutvikling (SLoT) har dette skoleåret fått færre bestillinger enn forventet. Grunnen kan være at skolene ikke vet hva de skal bestille, fordi forlagene heller ikke er ferdige med sin produksjon av bøker til ny fagplan. SLoT er derfor ajour med å produsere etter de bestillingene som har kommet. Det er grunn til å tro at det kommer flere bestillinger tettere opp mot skolestart, da er det en risiko for at kvaliteten på det som da tilrettelegges kan gå noe ned.

SLoT jobber for å få et bedre filgrunnlag fra forlagene, noe som vil avhjelpe på tidsbruken på produksjonsprosessen, og da også kvaliteten på det som tilrettelegges. Forlagene har nå krav på seg til å utvikle universelt uformede læringsressurser, men det er likevel behov for ytterligere tilrettelegging fra Statped.

I tillegg til at SLoT nå jobber med å gjøre taktile figurene mer tilgjengelige for skolene, jobber de også med å utvikle 3D-materiell som kan være en læringsressurs i ulike skolefag. Det jobbes konkret med materiell til bruk for læring av koding; blokkprogrammering

NBF orienterte om at de fortsatt vil jobbe interessepolitisk for at forlagenes filer skal gjøres tilgjengelige for Statped. NBF vil også fortsatt være en pådriver for at synshemmede elever skal få samme lærebok som resten av klassen, og de etterlyser en veileder om vurdering i fag for synshemmede nå når fagfornyelsen blir implementert. Dette haster det med å få på plass.

Statped orienterte om at de har spilt inn til Udir at veilederen om arbeid med kompetansemål må revideres i og med fagfornyelsen. Statped vil følge opp dette.

NBF framholdt videre at synshemmede trives best når det er struktur i skolehverdagen, og at nye arbeidsmåter i fagfornyelsen kan komme til å by på utfordringer for denne målgruppa.

03/2020 Prinsipper for rådgivning om bruk av punktskriftmateriell

Avdelingen for læringsressurs- og teknologiutvikling (SLoT) og fagavdelingene syn i Statped, har samarbeidet om å utvikle prinsipper for rådgivning om bruk av punktskriftmateriell.

Målet har vært å finne fram til en felles faglig tilnærming i rådgivning om punktskriftmateriell i elektronisk- og papirformat, og for produksjon av tilrettelagte bøker. Statped presenterer endelig versjon av prinsippdokumentet etter de skriftlige innspillene som ble gitt av brukerrepresentantene 11.12.19. Dokumentet er vedlagt møteinnkallingen.

Statped orienterte: Prinsippene har vært utarbeidet i et samarbeid mellom Ledernetts syn, Faglig brukerråd syn, Statpeds nasjonale fagnettverk og rådgivere i de synsfaglige avdelingene. Prinsippene er vedtatt og levert i henhold til bestilling i Statpeds mål- og disponeringskriv. Vi arbeider nå internt for å implementere prinsippene på en god måte. Prinsippene vil bli revidert etter en utprøvningsperiode.

Brukerorganisasjonene sa de var fornøyde med at flere av deres innspill var tatt til følge i prinsippene som nå er vedtatt. NCL-foreningen framholdt imidlertid at samarbeid skjer gjennom dialog og erfaringsutveksling, noe som ikke går fram av dokumentet. NBF uttrykte bekymring for at prinsippene skal brukes begrensende. Statped tar dette med seg i arbeidet som nå pågår med å sikre en felles forståelse blant rådgivere og ledere i Statped.

Brukerorganisasjonene ber om at prinsippene evalueres etter et år.

04/2020 Evaluering av elevkursmodellen

Statped orienterer om plan for det videre arbeidet med oppfølging av rapporten. Jf. referat fra brukerrådsmøte 20.11.19, sak 25/2019. Sluttrapporten er vedlagt møteinnkallingen. Rapporten forelå fra FoU i nov. og ble ferdigstilt før jul. Ledernettsverket skal nå framme en sak for direktørmøtet med anbefalinger knyttet til modellen. Ledernettsverket drøfter nå hvordan vi skal utarbeide et saksframlegg.

Statped orienterte: Modellen har vært prøvd ut i to år. Fordi Statped ble forsinket med evalueringsarbeidet, blir det også dette skoleåret arrangert kurs i henhold til modellen. Det er en ev. videreføring av modellen som nå skal vurderes. Hvis det blir besluttet at modellen ikke skal videreføres, er dette ikke ensbetydende med at det ikke vil bli arrangert elevkurs

for synshemmede framover. Saken skal drøftes på Ledernettverksmøte 12. februar, og ledernettverket fremmer så en sak med anbefalinger for direktørmøtet 5. mars. Saken vil inneholde flere alternative forslag. Etter første gangs behandling i direktørmøtet, går saken til høring i regionene før andre gangs behandling og endelig vedtak.

NBF forventer at det legges fram et alternativt forslag til kursmodell der noe av det gamle og noe av det nye beholdes, og at forslaget legges fram for brukerrådet før det behandles i direktørmøtet.

NCL-foreningen framholdt at organisasjonene har vært involvert i drøftinger over mange år, og at de har vært kritiske til flere sider ved den nye modellen. Statped må derfor høre brukerorganisasjonene i denne saken, slik at de får mulighet for en dialog med Statped rundt det nye forslaget. I tillegg kan Statped gå tilbake å se på de innspillene organisasjonene tidligere har gitt i møter og egne skriftlige tilbakemeldinger.

NBF minnet om brukerrådevalueringen: Poenget må være at organisasjonene blir involvert i sakene på et tidlig tidspunkt. Dette er viktig dersom organisasjonene skal kunne møte sine medlemmer og si at «dette har vi vært med på». I saken som utarbeides må det følge faglige begrunnelser for de løsningene som anbefales.

Statped poengterte at det i arbeidet med kursmodellen ligger grundige faglige vurderinger til grunn for de prioriteringene som er gjort. Dette har vært, og er, et krevende arbeid fordi det er mange ulike meninger om disse kursene. Ledernettverket må derfor legge fram flere alternativer med en risikoanalyse for hvert alternativ.

Statped følger opp spørsmålet om involvering i denne saken med ledelsen i etaten, og gir brukerorganisasjonene tilbakemelding om hvorvidt det er aktuelt med en høring i brukerrådet før saken går til direktørmøtet.

05/2020 Stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap

Meldingen blir lagt fram for Stortinget 8. nov. og brukerrådet besluttet på møtet 20. nov. 2019 å sette saken som fast sak på dagsorden i 2020.

Statped orienterte: Det er etablert en styringsgruppe i KD. Gruppen har fått sitt mandat og det vil bli laget en framdriftsplan for det videre arbeidet med omstillingen. Statped vil bli involvert i flere av de arbeidsgruppene som etableres. Statped håper og forventer at både etaten og brukerorganisasjonene blir sterkt involvert og hørt. Vi har gitt mange innspill i forkant av meldingen. Fordi vi er politisk styrt, har vi nå en litt annen rolle i perioden før meldingen blir behandlet. Men vi vil være tydelige på risiko og konsekvenser av kutt. Hvis forslagene blir operasjonalisert i tråd med det som står i meldingen, gis det føringer som sier noe om profilen på nedtrekket, bla. at Statped ikke lenger skal ha en FoU-avdeling og at framtidig organisering av ansvar for læringsressurser/læremidler, skal vurderes. Vi ser at vi også må gjøres interne vurderinger i Statped. Ledernetverk syn må bla. jobbe målrettet med hvordan vi skal forvalte den mest sårbare kompetansen på synsområdet. Hvis vi ikke får rekruttert nødvendig kompetanse framover, må vi jobbe med kompetansemobilisering internt. Det å skjerme tjenestene i omstillingsperioden, har første prioritet.

Brukerorganisasjonene framholdt at de mener det er svært viktig at læringsressurser/læremidler forblir en del av Statpeds ansvarsområde.

06/2020 Tjenester til barn som er blinde, 0-6 år

Statped orienterer om status i arbeidet med å etablere et tilbud til foreldre (jf. sak 27/2019 om nasjonale veiledningsseminarer til foreldre til blinde barn).

Statped har vært i dialog med NBFs forbundsleder, og det er avtalt at seksjonsleder for serviceavdelingen i NBF skal delta på et ledernetverksmøte 25. mars. Der vil vi innlede en diskusjon omkring et ev. samarbeid. Statped ser for seg at samarbeidet vil omfatte hele

tilbudet, både innhold, omfang, kursfasiliteter o.l. Veiledningen Statped gir målgruppa lokalt, vil fortsatt være et tilbud til kommunene framover.

Brukerorganisasjonene støtter initiativet. De uttrykte samtidig stor bekymring rundt at det over flere år ikke er gitt kurstilbud til elever i vgs, og mener Statped må få avdekket hvilke eventuelle konsekvenser dette har fått. Et av de viktige temaene i vgs. er studieteknikk når elevene skal forholde seg til store tekstmengder og i større grad enn tidligere må kunne arbeide selvstendig. Det ble også minnet om betydningen av læringsfellesskapet som det legges til rette for i kurssammenheng. Elevene korrigerer hverandre og deler erfaringer med elever som har lignende utfordringer. Dette samspillet går elevene glipp av når det ikke tilbys kurs. Ungdomstida er sårbar fordi den synshemmede ofte ikke ønsker fokus på synshemmingen sin. Derfor blir fellesskapet på kursene i Statped viktig. Elevene vil kunne snakke med hverandre om hva som er vanskelig og utfordrende i skolehverdagen. Dette er noe helt annet enn å reise på sommerleir i Blindeforbundet.

Statped anerkjenner at dette læringsfellesskapet er viktig for mange elever. Samtidig ble det gjort oppmerksom på at arbeidsmåter og valg av verktøy og arbeidsstrategier, er sentrale temaer i den rådgivningen Statped gir lokalt gjennom hele skoleløpet. Mye av dette må tilpasses individuelt, og kursene må betraktes som et supplement til rådgivningstjenester som gis lokalt.

07/2020 Evalueringen av brukermedvirkningen i Statped

Refleksjoner omkring evalueringen og hvordan vi på beste måte kan følge opp aktuelle innspill i Faglig brukerråd syn. Oppsummering av evalueringen er vedlagt møteinnkallingen.

Innspill fra brukerorganisasjonene:

- Brukerrådet må bruke tid på å drøfte sentrale saker. Informasjonssaker kan vi lese oss til.

- Vi må få tid og anledning til reell medvirkning og vi må få tilbakemelding på hvordan sakene er fulgt opp.
- Det må gis klare frister som vi må forholde oss til. Det bør lages sammendrag av større rapporter/dokumenter.
- Stabil møteledelse og representasjon fra Statped har fungert godt det siste året.

08/2020 Eventuelt

Trine Paus ble takket av med blomster etter å ha sittet som representant i brukerrådet i en årrekke. Hun ble takket for sitt store engasjement og sine viktige bidrag i brukermedvirkningsarbeidet.